

Ινστιτούτο Αμυντικών Αναλύσεων

Ε Ν Η Μ Ε Ρ Ω Τ Ι Κ Ο Ε Ν Τ Υ Π Ο

Πρόεδρε Για'ενημέρωσας
ΜΘ

Παρεκκλίσεις από το Ευρωπαϊκό Κεκτημένο

του Χρήστου Ιακώβου

Παρεκκλίσεις από το ευρωπαϊκό κεκτημένο στο θέμα της διακίνησης, εγκατάστασης προσώπων και απόκτησης περιουσίας, οι οποίες συνδέονται άμεσα με λύση του Κυπριακού στη βάση δύο εσωτερικά κυρίαρχων ομόσπονδων κρατών και μιας διεθνούς προσωπικότητας, επεξεργάζεται ομάδα συνταγματολόγων από το Βέλγιο και την Ελβετία, υπό την επίβλεψη του Βρετανού αντιπροσώπου Λόρδου Ντέιβιντ Χάνεϊ.

Οι παρεκκλίσεις που προωθούνται, λειτουργούν υποστηρικτικά στις προθέσεις των Βρετανών για λύση στη βάση δύο εσωτερικά κυρίαρχων κρατών, για κλείσιμο του θέματος των περιουσιών μέσω ανταλλαγών και για επιβολή περιορισμών στην επιστροφή των προσφύγων.

Η προσπάθεια που καταβάλλει ο κ. Χάνεϊ βασίζεται στους εξής άξονες:

1. Στις παρεκκλίσεις από το κεκτημένο που παραχωρήθηκαν στην Αυστρία από την ΕΕ, σε σχέση με την απόκτηση δεύτερης κατοικίας, καθώς και από την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου στην απόφαση Κλάους Κόνλε εναντίον της Αυστρίας.

2. Στις παρεκκλίσεις από το ευρωπαϊκό κεκτημένο, οι οποίες ισχύουν στη Δανία σε σχέση με τον περιορισμό του δικαιώματος ελεύθερης εγκατάστασης προσώπων.

3. Στις παρεκκλίσεις από το κεκτημένο, οι οποίες προωθούνται στη Μάλτα και στην Πολωνία όσον αφορά το δικαίωμα απόκτησης περιουσίας και δεύτερης κατοικίας αντίστοιχα.

4. Στις παρεκκλίσεις που ισχύουν στη Φινλανδία, όσον αφορά τον περιορισμό του δικαιώματος εγκατάστασης στις νήσους Aaland, κάτι που ο Λόρδος Ντέιβιντ Χάνεϊ έθεσε πρόσφατα ενώπιον της Κυπριακής κυβέρνησης.

Ο Βρετανός διπλωμάτης έχει εδώ και αρκετό καιρό πραγματοποιήσει επαφές στις Βρυξέλλες, εκφράζοντας τις θέσεις αυτές. Έχει επιτύχει σε μεγάλο βαθμό να δημιουργήσει την εικόνα, ότι οι όποιες συμφωνίες γίνουν από τα δύο μέρη στην Κύπρο, δύναται να υιοθετηθούν από την Ευρωπαϊκή Ένωση, ως μέρος παρεκκλίσεων από το κεκτημένο. Αυτό άλλωστε είχε δηλώσει ευθέως ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ρομάνο Πρόντι στο πρόσφατο ταξίδι του στην Κύπρο, προκαλώντας τις αντιδράσεις της πολιτειακής και πολιτικής ηγεσίας, αν και στη συνέχεια έθεσε ως προϋπόθεση τη διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ο Λόρδος Χάνεϊ θεωρεί ότι δυνατό χαρτί, αποτελεί η απόφαση C-302/97 του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου στην υπόθεση Κλάους Κόνλε κατά της Αυστρίας. Στην Αυστρία ισχύουν απαγορεύσεις σε κάτοικο ενός καντονιού για απόκτηση δεύτερης κατοικίας σε άλλο καντόνι του ομόσπονδου κράτους. Η εν λόγω απόφαση, όπως θεωρούν οι Βρετανοί, νομιμοποιεί την παρέκκλιση της χώρας από το ευρωπαϊκό κεκτημένο, σχετικά με το δικαίωμα απόκτησης περιουσίας και πιο συγκεκριμένα, δεύτερης κατοικίας.

Ο Λόρδος Χάνεϊ εκτιμά ότι η παρέκκλιση αυτή μπορεί να εφαρμοστεί και στην Κύπρο με τέτοιο τρόπο, ώστε ο κάτοικος του νότιου μέρους του νησιού, να μην μπορεί να αποκτήσει ιδιοκτησία στο βόρειο μέρος του νησιού και αντίστροφα, κάτι που αναμένεται να οδηγήσει σε ανταλλαγή περιουσιών, και αποτελεί μόνιμη αξίωση του Ραούφ Ντενκτάς στο τραπέζι των συνομιλιών.

Στη Δανία επίσης, η Ευρωπαϊκή Ένωση αποδέχθηκε παρεκκλίσεις από το δικαίωμα ελεύθερης εγκατάστασης, αποδεχόμενη την εθνική νομοθεσία για περιορισμό του δικαιώματος απόκτησης κατοικίας. Συγκεκριμένα απαγορεύεται η απόκτηση δεύτερης κατοικίας, (σε συγκεκριμένες περιοχές) κάτι που ενισχύει τα σχέδια των Βρετανών προς αυτή την κατεύθυνση και στην Κύπρο. Όπως και στην περίπτωση της Αυστρίας, οι Δανοί πολίτες δεν μπορούν να αποκτήσουν δεύτερη κατοικία στις περιοχές όπου ισχύουν απαγορευτικές διατάξεις.

Στις υποψήφιες προς ένταξη χώρες, Μάλτα και Πολωνία, προωθούνται παρεκκλίσεις από το ευρωπαϊκό κεκτημένο, οι οποίες αποτελούν ήδη σημείο αναφοράς του Λόρδου Χάνεϊ, στη διάρκεια επαφών που έχει με Ευρωπαίους αξιωματούχους. Στη Μάλτα, προωθείται παρέκκλιση από το δικαίωμα για απόκτηση κατοικίας για όσους δεν είναι μόνιμοι κάτοικοι της χώρας πέντε τουλάχιστον χρόνια πριν από την ημερομηνία ενδεχόμενης ένταξής της στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η παρέκκλιση αυτή, όπως θεωρεί ο Λόρδος Χάνεϊ, μπορεί να εφαρμοσθεί και στην περίπτωση της Κύπρου, κάτι που θέτει ευθέως περιορισμούς στο δικαίωμα εγκατάστασης.

Στην περίπτωση της Πολωνίας, προωθείται διαχωρισμός των παρεκκλίσεων από το κεκτημένο σε σχέση με την απόκτηση περιουσίας. Συγκεκριμένα, οι παρεκκλίσεις αφορούν τρεις υποπεριπτώσεις του δικαιώματος απόκτησης περιουσίας, τα οποία θα αντιμετωπιστούν χωριστά από την ΕΕ:

1. Απόκτηση κατοικίας. Στην περίπτωση αυτή η Πολωνία ζητά παρέκκλιση από το κεκτημένο για 14 χρόνια, κάτι που δεν δέχεται η ΕΕ και αντιπροτείνει 5.

2. Απόκτηση περιουσίας για αγροτικούς σκοπούς. Η Πολωνία ζητά παρέκκλιση για 20 χρόνια ενώ η ΕΕ αντιπροτείνει 7.

3. Απόκτηση περιουσίας για επιχειρηματικούς σκοπούς. Στο θέμα αυτό, η ΕΕ δεν αποδέχεται παρέκκλιση από το ευρωπαϊκό κεκτημένο.

Οι υποπεριπτώσεις αυτές και οι παρεκκλίσεις που ενδέχεται να δοθούν, αξιολογούνται από την ομάδα του Λόρδου Χάνεϊ αφού θεωρείται ότι μπορούν να εφαρμοστούν και στην περίπτωση της Κύπρου.

Η περίπτωση των Φινλανδικών νήσων Aaland τέθηκε από τον Λόρδο Χάνεϊ και στη διάρκεια πρόσφατων επαφών του στην Κύπρο. Στις νήσους Aaland, ζουν 25 περίπου χιλιάδες σουηδόφωνοι πολίτες της Φινλανδίας, οι οποίοι είχαν αξιώσει να απολαμβάνουν δικαιώματα αυτονομίας. Η Σουηδία μετέφερε το αίτημα στη Φινλανδία, η οποία όμως το απέρριψε. Μερικά χρόνια αργότερα οι ενδιαφερόμενοι κατέληξαν σε ρύθμιση του ζητήματος, με τη Φινλανδία να διατηρεί την κυριαρχία της επί των νήσων, τους σουηδόφωνους κατοίκους να απολαμβάνουν τελικά δικαιώματα αυτονομίας και τη Σουηδία να εξασφαλίζει την αποστρατιωτικοποίηση των νήσων.

Με την ένταξη της Φινλανδίας, η Ευρωπαϊκή Ένωση αποδέχθηκε παρέκκλιση από το ευρωπαϊκό κεκτημένο, με αποτέλεσμα κανένας κάτοικος της Φινλανδίας να μην είναι σε

θέση να εγκατασταθεί στις νήσους Aaland εάν δεν είναι επίσης σουηδόφωνος Φινλανδός υπήκοος. Σύμφωνα με το πρωτόκολλο ρύθμισης, το κοινοτικό κεκτημένο δεν εφαρμόζεται όσον αφορά στο δικαίωμα εγκατάστασης, προσφοράς υπηρεσιών και αγοράς γης, ενώ οι κάτοικοι εξαιρούνται της έμμεσης φορολογίας.

Η περίπτωση των νήσων Aaland εξυπηρετεί τα βρετανικά σχέδια παραχωρώντας επιχειρήματα στον Λόρδο Χάνεϊ, ο οποίος υποστηρίζει ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να αποδεχθεί ότι οι δύο κοινότητες στην Κύπρο, (ελληνοκυπριακή και τουρκοκυπριακή) είναι αυτόνομες, και εσωτερικά κυρίαρχες. Αν η ρύθμιση που αφορά τις νήσους Aaland εφαρμοστεί στην περίπτωση της «Νέας Κύπρου» (κατά τον υφυπουργό Εξωτερικών της Βρετανίας Πίτερ Χέιν), τότε το δικαίωμα εγκατάστασης καταργείται ουσιαστικά και οι ελληνοκύπριοι πρόσφυγες θα στερηθούν του δικαιώματος επιστροφής.